

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-623-632

UDC 331

Kornél ANTAL

közgazdász jelölt
Nyíregyházi Egyetem
Nyíregyháza, Magyarország

Tímea MAKSZIM GYÖRGYNÉ NAGY

PhD, adjunktus
Gazdálkodástudományi Intézet, Nyíregyházi Egyetem,
Nyíregyháza, Magyarország
ORCID ID: 0000-0002-7296-6790

**A KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁS KIHÍVÁSAI, TAPASZTALATAI EGY
EMPIRIKUS KUTATÁS TÜKRÉBEN**

Анотація. Метою даного дослідження є оцінка проблем і досвіду роботи за кордоном за допомогою емпіричного дослідження. Актуальність теми пояснюється тим, що працевлаштування в межах Союзу стало надзвичайно популярним після вступу Угорщини до Європейського Союзу. Це пов'язано з багатьма іншими факторами, тому для дослідження використано анкетування. Окрім причин працевлаштування, в роботі також розглянуто аспекти, що стосуються тривалості перебування за кордоном та особливостей вибору роботи за кордоном. У дослідженні продемонстровано впливову роль освіти, віку та сімейного стану на рішення працевлаштування. Даному емпіричному дослідженню передувало поглиблене вивчення літератури з досліджуваної теми, чому, крім каталогів бібліотек країни, значно допомогли різні бази даних, знайдені в Інтернеті. У статті сформувано дослідницькі питання та гіпотези, спрямовані на визначення того, чи впливають вік, освіта, сімейний статус суттєво на бажання працювати за кордоном, і які країни є найпопулярнішими серед цільових регіонів, і чи розташовані вони в межах або поза межами Європейського Союзу. Для отримання необхідного обґрунтування результатів використано однофакторний дисперсійний аналіз і крест-табличний аналіз стохастичних зв'язків з числа математико-статистичних методів. Аналіз проводився за допомогою статистичної програми SPSS на рівні значущості 5%. Результати доводять, що існує значуща, помірно сильна кореляція між віком і бажанням працювати за кордоном. Між місцем роботи за кордоном і бажанням працювати можна продемонструвати тісний зв'язок. 65% респондентів хотіли б працевлаштуватися за кордоном, 64% з них вказали країну працевлаштування Європейський Союз. Немає суттєвої кореляції між освітою та типом роботи, яку виконують за кордоном, навіть ті, хто має вищу освіту, готові працювати за професіями, які не вимагають наявності диплому. Крім того, більша частка людей, які живуть у сімейних відносинах, знайшла б роботу за кордоном, ніж самотні люди.

Ключові слова: працевлаштування, зарубіжжя, емпіричні дослідження, аналіз.

JEL Classification: J21, J61

Absztrakt. Kutatásunk célja a külföldi munkavállalás kihívásainak és tapasztalatainak értékelése empirikus kutatás segítségével. A téma aktualitását indokolja, hogy Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása óta rendkívül népszerű az Unión belüli munkavállalás. Ennek háttérében a magasabb jövedelem szerzése mellett számos egyéb tényező valószínűsíthető, melyek feltárásához nagymintás kérdőíves kutatást alkalmaztunk. A munkavállalás okai mellett olyan szempontokat is göröcső alá vettünk, amely a külföldi tartózkodás idejére, a külföldi munka megválasztásának szempontjaira vonatkozik. A vizsgálatban fontosnak tartottuk az iskolázottság, az életkor, a családi állapot befolyásoló szerepének

kimutatását is. Empirikus kutatásunkat megelőzte a kutatási téma szakirodalmának mélyreható tanulmányozása, melyek elérésében és feldolgozásában nagy segítséget nyújtottak számunkra hazánk könyvtárainak katalógusai mellett az interneten megtalálható különféle adatbázisok. Kutatásunk következő fázisában kutatási kérdéseket, hipotéziseket fogalmaztunk meg, melyek arra irányultak, hogy az életkor, az iskolázottság, a családi állapot szignifikánsan befolyásolja-e a külföldi munkavállalási hajlandóságot, továbbá mely országok a legnépszerűbbek a célterületek között, és ezek Európai Unión belül vagy kívül helyezkednek el. Kutatási kérdéseink megválaszolásához a matematikai-statisztika módszertana közül az egytényezős variancia-analízist, illetve a sztochasztikus kapcsolatok keresztábra elemzését alkalmaztuk. Az elemzéseket SPSS statisztikai programmal, 5%-os szignifikancia szint mellett végeztük el. Az eredmények azt bizonyítják, hogy szignifikáns, közepesen erős összefüggés mutatható ki az életkor és a külföldi munkavállalási hajlandóság között. Szoros kapcsolat mutatható ki a külföldi munkavállalás helye és a munkavállalási hajlandóság között. A válaszadók 65%-a vállalna munkát külföldön, közülük is 64% az Európai Uniót jelölte meg a munkavállalás célállomásának. Az iskolai végzettség és a külföldön végzett munka típusa között nem beszélhetünk szignifikáns összefüggésről, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők is hajlandóak diplomát nem igénylő foglalkozásokban dolgozni. Emellett a párkapcsolatban élők nagyobb arányban vállalnának munkát külföldön, mint az egyedülállók.

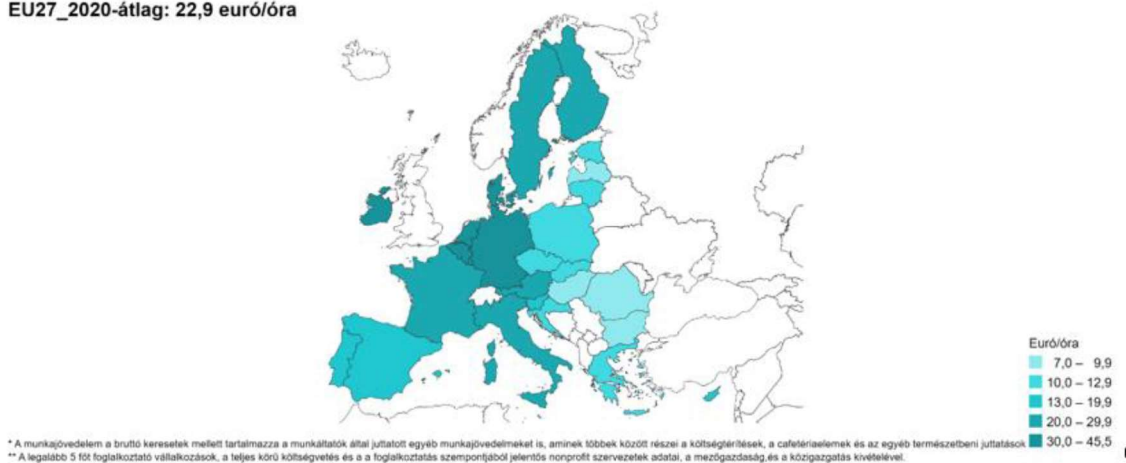
Kulcsszavak: munkavállalás, külföld, empirikus kutatás, elemzés.

Abstract. The aim of the research is to evaluate the challenges and experiences of working abroad with the help of empirical research. The topicality of the topic is justified by the fact that employment within the Union has been extremely popular since Hungary joined the European Union. In addition to the higher income, many other factors are likely behind this, and we used a large-scale questionnaire to explore them. In addition to the reasons for employment, we also scrutinized aspects that apply to the duration of the stay abroad and the aspects of choosing a job abroad. In the study, we also considered it important to demonstrate the influencing role of education, age, and marital status. Our empirical research was preceded by an in-depth study of the literature on the research topic, which, in addition to the catalogs of our country's libraries, was greatly assisted by various databases found on the Internet. In the next phase of our research, we formulated research questions and hypotheses aimed at whether age, education, family status significantly influence the willingness to work abroad, and which countries are the most popular among the target areas, and whether they are located within or outside the European Union away. To answer our research questions, we used the one-factor analysis of variance and the cross-tabulation analysis of stochastic relationships from among the mathematical-statistical methodologies. The analysis was performed with the SPSS statistical program at a significance level of 5%. The results prove that there is a significant, moderately strong correlation between age and willingness to work abroad. A close relationship can be shown between the place of employment abroad and the willingness to work. 65% of the respondents would take up a job abroad, and 64% of them indicated the European Union as the destination for employment. There is no significant correlation between education and the type of work performed abroad, even those with a higher education are willing to work in occupations that do not require a diploma. In addition, a higher proportion of people living in a relationship would take up work abroad than single people.

Keywords: employment, abroad, empirical research, analysis.

A probléma felvetése általánosságban. Az Európai Unióba való belépésünk óta rendkívül népszerű az Unión belüli munkavállalás. A magasabb jövedelem szerzése mellett számos tényező játszik szerepet a döntés meghozatalában. A lehetőségek mellett akadályt jelent-e a nyelvtanulás, a külföldi jogszabályok megismerése, új kapcsolati háló kialakítása, vagy a teljesen új munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodás. Magyarországon 2021-ben évi 1,92 millió, azaz havi 160 ezer forint volt az egy főre jutó nettó jövedelem. A háztartások legszegényebb ötöde egy főre vetítve 94 ezer forintból kellene, hogy megéljen havonta, a leggazdagabb ötödnél 409 ezer forint ez a mutató. A magyar társadalom 60 százaléka olyan háztartásban él, ahol az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a 210 ezer forintot. Magyarországon a havi átlagkereset vásárlóerő-paritáson az EU átlagának 41 százaléka. [1] Az EU tagállamokhoz viszonyított egy teljesített órára jutó munkajövedelem adatok is megerősítik a jövedelem szerzés prioritását a külföldi munkavállalás okai között (ld. 1. ábra).

EU27_2020-átlag: 22,9 euró/óra

1. ábra. Egy teljesített órára jutó munkajövedelem az EU27-ben, 2020-ban.

Forrás: [2] alapján

A közösségi munkaerőfelmérés csak nagy bizonytalansággal tud adatokat szolgáltatni arról, hogy hány magyar él és dolgozik külföldön, a nemzeti adatforrások pedig eltérő jogszabályi elvek mentén rögzítik a külföldön munkát vállalók adatait. A magyarok külföldi munkavállalása a 2008-as gazdasági válság után különösen megélné, 2013-ban 98 ezer ingázási típusú munkavállaló dolgozott külföldi székhelyű munkahelyen.[3] Szalai Piroska, a Nemzetgazdasági Minisztérium tanácsadója szerint napjainkban háromszázezer magyar munkavállaló dolgozhat külföldön, közülük hozzávetőleg 72 ezren lehetnek az ingázók, tehát a Magyarországon élő, de külföldön munkát végzők. Mindez persze nem csekély, de **arányaiban a környező országokhoz képest viszonylag alacsonynak számít a külföldön dolgozó magyarok száma.**[4]

A legfrissebb kutatások és publikációk elemzése. A munkaerőpiac két formálisan azonos státusú szereplő (a munkavállaló és a munkáltató) közötti cserék összesége, a munkaerő allokációs, illetve reallokációs intézménye.[5] A munkaerőpiac szerkezetének megfogalmazására több különböző elmélet is létezik. John Stuart Mill közgazdász szerint léteznek nemkompetitív csoportok. Az ezekben a csoportokban lévő munkavállalók végzik el azokat az alacsony presztízsű, alulfizetett munkákat, amelyek megfelelő versenykörülmények esetén nem lennének elvégezve, mivel nem lenne senki, aki elvállalja. Ezen körülmények miatt állíthatjuk azt, hogy a munkaerő nem homogén és csoportokra osztható személyiségi és képzettségi szintek alapján. Az Amerikai Egyesült Államokban végzett kutatások pontosan erre keresik a választ, tehát, hogy miért nem homogén a munkaerőpiac és milyen tényezők okozzák ezt a töredezettséget.[6] Az első tapasztalat, hogy a szegénység fennmarad. Egyes kutatók a munkaerőállományt két szegmensre osztják, a primer a tehetősebb, a szekunder pedig a szegény réteg. A második tapasztalat, hogy a munkaerőpiaci jövedelemegyenlőtlenség nagyobb különbséget mutat, mint a népesség képességpotenciálja. A harmadik tapasztalat a munkaerőpiaci diszkrimináció megléte. A faji, nemi, vallási, etnikai tényezőkön alapuló megkülönböztetések, illetve bérkülönbségek nem támasztották alá a munkatermelékenységi különbségeket. Végül pedig a munkanélküliség is egyenlőtlen eloszlásúnak bizonyult, tehát az előzőleg felsorolt besorolású emberek különböző mértékben váltak munkanélkülivé.[7] A munkaerőpiac normál állapota az egyensúlytalanság, amely lehet látens, vagy felszínre törően látványos és katasztrofális. A munkaerőpiac főszereplője az ember, amely sajátos termelési tényezőként meghatározza a munkaerőpiac sajátosságait.[8]

A cikk célja. Jelen tanulmány egy 2023 tavaszán lebonyolított nagymintás (200 elemű) kérdőíves felmérés tapasztalatait mutatja be. E kvantitatív kutatás célja a külföldi munkavállalás jellemzőinek, okainak, ok-okozati viszonyainak elemzése. A mintavételt elektronikus formában bonyolítottuk le, hólabda módszert alkalmaztunk. A hólabda mintavétel a mintavétel azon módszere, amikor a kutatók a célpopuláció már megkérdezett tagjai révén igyekeznek megközelíteni a kutatás további lehetséges résztvevőit.[9] A kérdőív 29 kérdésének feldolgozásához leíró és következtető statisztikai módszereket használtunk. A feldolgozás digitális módon történt Microsoft Excel és IBM SPSS szoftverek segítségével. Kutatásunk hipotézisei:

H1: A Magyarországon a fiatalabb korcsoportoknál gyakrabban fordul elő lehetőségként a külföldi munkavállalás, mint más korcsoportoknál.

H2: A külföldön munkát vállalók túlnyomó többsége az Európai Unión belül marad.

H3: A külföldön munkát vállalók nem tudják kihasználni a Magyarországon szerzett felsőfokú végzettségeiket külföldi munkájuk során.

H4: Az egyedülállók nagyobb arányban vállalnak külföldön munkát, mint a párkapcsolatban élők.

H5: A külföldön munkát vállalók kisebb arányban terveznek külföldi letelepedést.

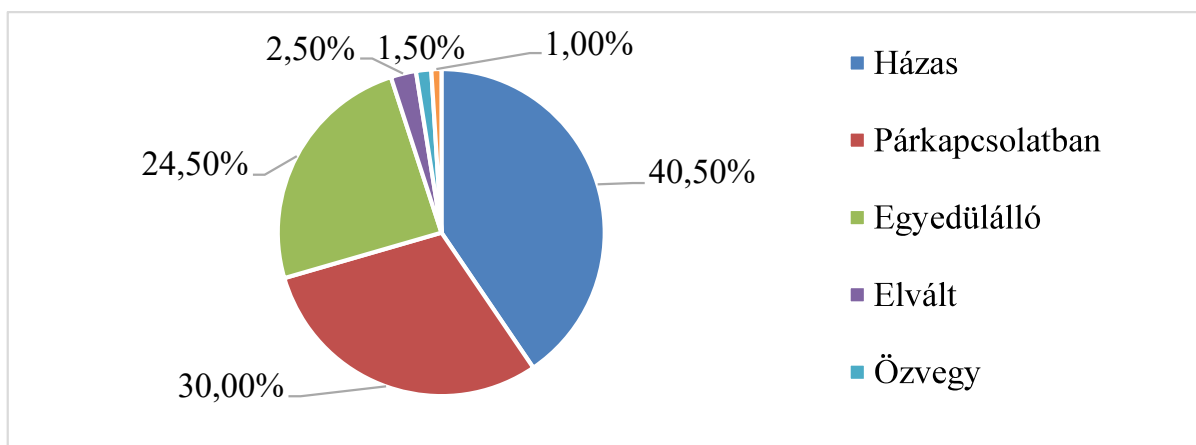
Az ok-okozati összefüggések feltárásához egytényezős varianciaanalízist, valamint keresztábra elemzést alkalmaztunk. A varianciaanalízis során kettőnél több faktor középértékeinek minta alapján történő összehasonlítása történik. A módszerrel arra keressük a választ, hogy van-e különbség a mintaátlagok között egy megadott szempont

(független változó) alapján.[10] A kereszttábla elemzés az asszociációs kapcsolatokat vizsgálatára alkalmas módszer, amellyel két minőségi/területi változó közötti kapcsolat szorosságát mérjük. A kapcsolatszorosság mérőszámát Cramer-mutatónak nevezzük.[11 Az elemzéseket SPSS statisztikai programmal, 5%-os szignifikancia szint mellett végeztük el.

A kutatási eredmények bemutatása. A 200 elemű minta nem szerinti megoszlása: 22,5% (45 fő) férfi és 77,5% (155 fő) nő. A kitöltők átlagéletkora 34 év volt, a két leggyakoribb korcsoport a 21-30 közötti, valamint a 41-50 év közötti volt.

A 200 válaszadóból 81 fő házas, mely így a legnagyobb kategóriát jelenti 40,5%-al. 60 fő párkapcsolatban él, ők a válaszadók 30%-át képezik, míg a válaszadók 24,5%-a egyedülálló, ami 49 főt tesz ki a mintában (ld. 2. ábra).

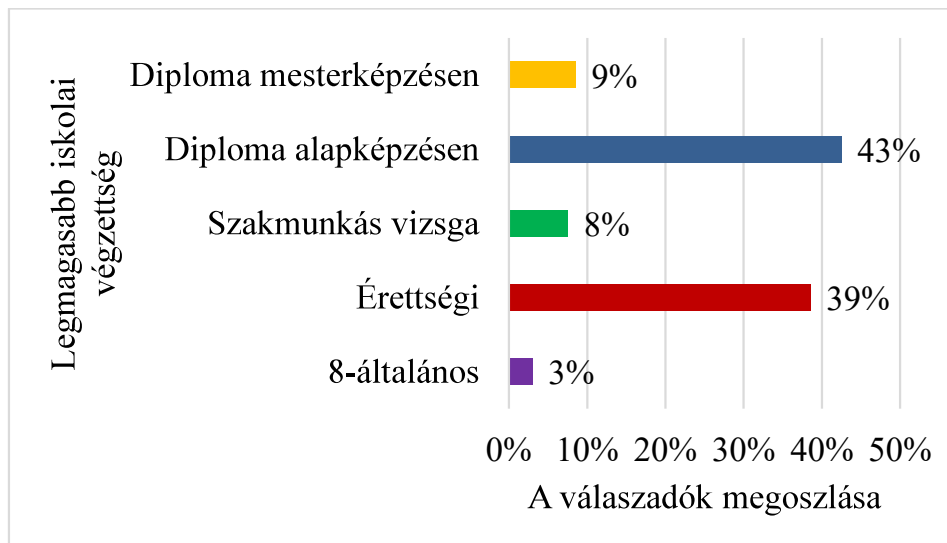

2. ábra. A válaszadók családi állapota.

Forrás: Saját kutatás

A válaszadók 52%-ának nincs gyermeke, ami 104 fő, míg 96 fő rendelkezik gyermekkel/gyermekkel, ami a válaszadók fiatal korát tekintve megfelel a mai társadalmi normáknak.

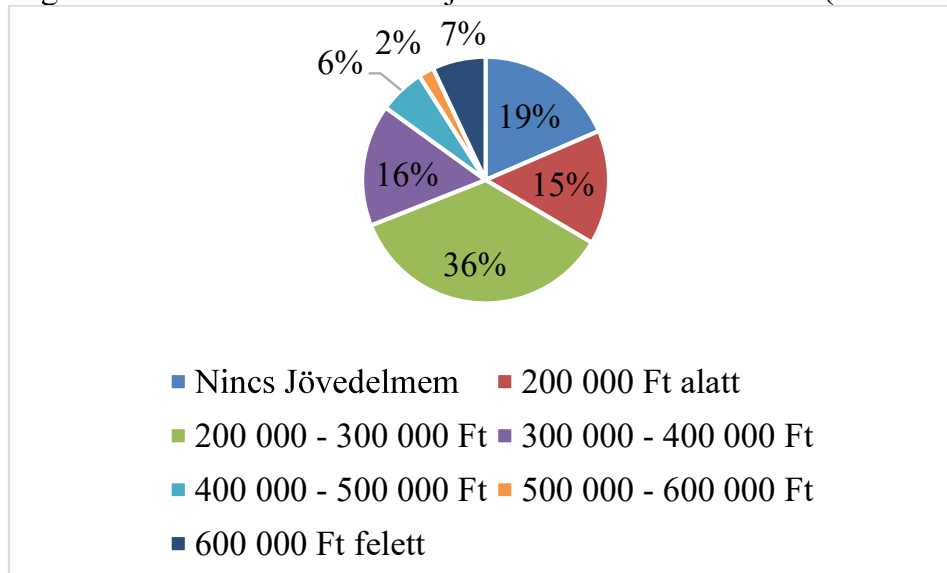
A válaszadók több mint fele rendelkezik valamilyen diplomával, tehát egy magasan képzett mintáról beszélhetünk (ld. 3. ábra). A nyelvtudás mindenképpen tükrözi a képzettségi szintet, hiszen az erre irányuló kérdéseim mutatják, hogy a válaszadók 70%-a beszél valamilyen idegen nyelven, míg csak 60 fő választotta a nem opciót. A leggyakoribb idegen nyelvek az angol, a német, majd a spanyol és az olasz voltak.

3. ábra. A válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A nettó jövedelem tekintetében 37 főnek, vagyis a válaszadók 19%-ának nincs semmilyen jövedelme, ami lefedi az aktív munkaviszonnyal nem rendelkező személyek számát. A leggyakoribb jövedelem-intervallum a 200-300 ezer forint közötti nettó jövedelem volt, viszont a válaszadók 15%-a (30 fő) 200 ezer forint alatt keres. A második legnépesebb jövedelemkategória a 300-400 ezer forint volt. A megkérdezettek 15%-a pedig 400 ezer forint feletti nettó jövedelemmel rendelkezik (ld. 4. ábra).

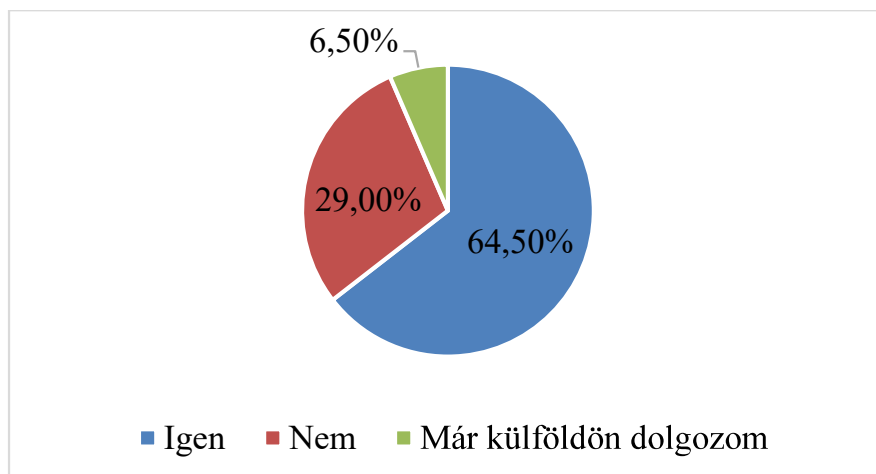

4. ábra: A válaszadók jelenlegi nettó jövedelme.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A kérdőív következő kérdése arról szólt, hogy érdeklődik-e a külföldi munkavállalás iránt. A nemmel válaszolók számára itt véget ért a kérdőív, az igennel

válaszolókra vagy a már külföldön dolgozókra pedig még további kérdések vártak. A válaszok megoszlását az 5. ábra prezentálja.

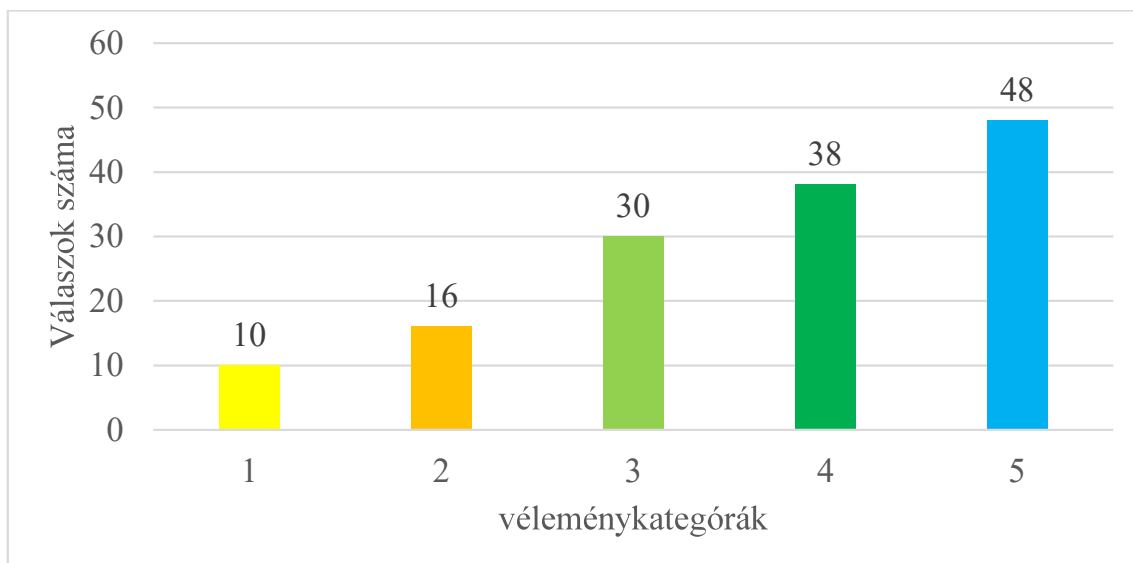

5. ábra. A kitöltők válasza arra, hogy szeretnének-e külföldön dolgozni.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A kitöltők 2/3-a személyes érdeklődése vagy külföldi munkahelye kapcsán folytatta a kérdőív kitöltését. A 200 válaszadóból 142 fő töltötte ki a kérdőív második részét, ami már jóval konkrétan a külföldi munkavállalás jellemzőire irányult.

A következő kérdés, az volt, hogy ha most kapna egy külföldi munkajánlatot, mennyire valószínű, hogy azonnal elvállalná. Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók nagyon nyitottak az akár azonnali munkakezdésre. Elmondható, hogy mindössze 26 személy tartózkodott ettől a gondolattól, ez a válaszadók 18,31%-a. 30 fő közömbösen állt hozzá, tehát nem tudja biztosan, ugyanakkor nem zárkóznak el a külföldi munkavállalás lehetőségétől, ők a válaszok 21,13%-át tették ki. Azok, akik nagyon pozitívan álltak a rövid időn belüli munkakezdés gondolatához, a Likert-skálán a 4-es és 5-ös kategóriát választották. Ők szám szerint 86-an voltak, ami a kitöltők 60,56%-a (ld. 6. ábra).

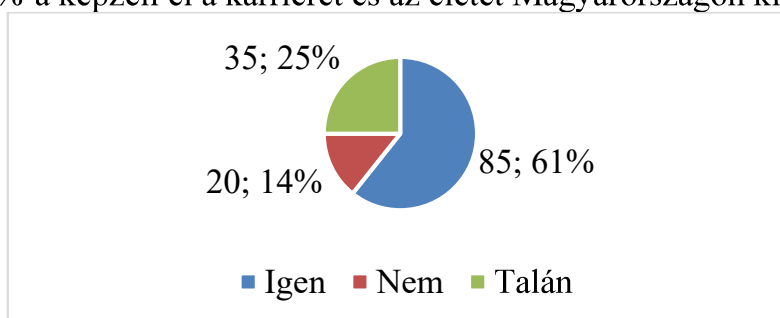

6. ábra. Ha most kapna munkajánlatot, mennyire valószínű, hogy elvállalná.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A következő kérdés arra irányult, hogy milyen jövedelmet szeretne elérni a vágyott külföldi munkahelyen. Az adatok azt mutatják, hogy a kitöltők meghatározó részénél (82,35%) a vágyott jövedelem nem haladja meg a 2 000 000 Ft-ot.

Ezután megkérdeztük, hogy ha megkapná Magyarországon az álmfizetését, itthon maradna-e. A válaszadók több mint 60%-a Magyarországon maradna, ha megkaphatná a vágyott fizetését, 25% bizonytalan ebben a kérdésben, míg csupán 20 személy, azaz a válaszadók 14%-a képzelel el a karrierét és az életét Magyarországon kívül (ld. 7. ábra).

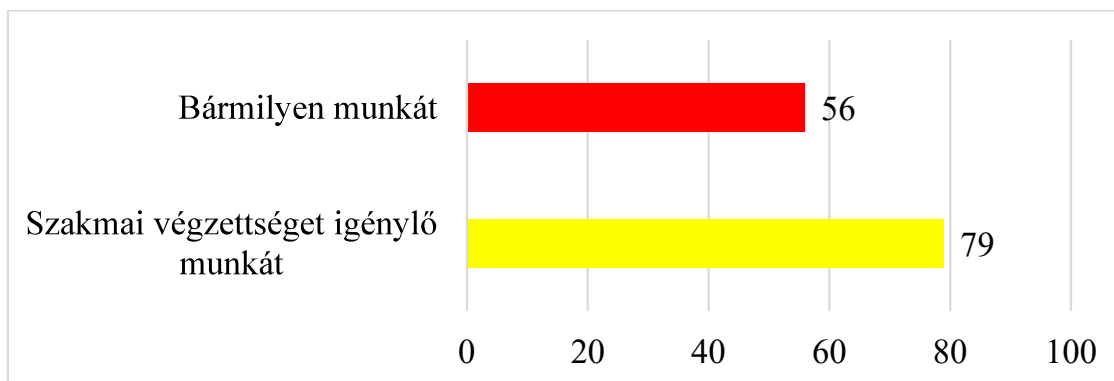

7. ábra: Ha megkapná itthon álmfizetését, Magyarországon maradna.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A következő kérdés az volt, hogy milyen típusú munkát végezne külföldön. A legtöbb válaszadó szakmai végzettséget igénylő munkát választana, ami nem meglepő, tekintve, hogy senki nem szeretné a tanulmányait és végzettségeit félredobni. Ennek ellenére még így is 56 fő válaszolta, hogy lényegében bármilyen munkát elvállalna külföldi munkája során (ld. 8. ábra).

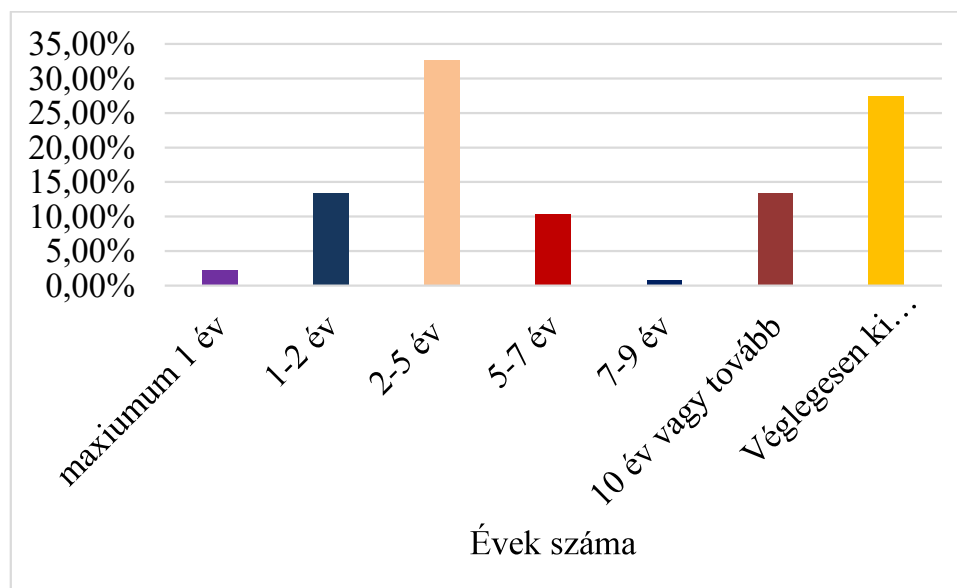

8. ábra: Milyen típusú munkát végeznének szívesen a kitöltők külföldön.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy mennyi ideig szeretne külföldön munkát vállalni. A legnépszerűbb 32,6%-al a 2-5 éves intervallum volt, a második legtöbb jelölést (27,4%-ot) azok csoportja kapta, akik véglegesen ki szeretnének költözni (ld. 9. ábra).

9. ábra. Mennyi ideig szeretne külföldön tartózkodni.

Forrás: Saját kutatás alapján saját szerkesztés

Következtetések és a kutatás továbbvitelének lehetősége. A külföldi munkavállalással kapcsolatos következtetéseink levonásához összefüggéseket tártunk fel a kérdőív egyes kérdései között, melyek segítettek abban, hogy értékeljük hipotéziseinket is. Valamennyi hipotézisünk alátámasztásához Cramer-féle asszociációs együtthatót használtunk. Első számításunk arra irányult, hogy van-e összefüggés az életkor és a külföldi munkavállalási hajlandóság között. Az eredmények azt mutatják, hogy közepesen erős összefüggés van ($C=0,37$) a kor és a külföldi munkavállalási

hajlandóság között. Az életkor hatással van a külföldi munkavállalási hajlandóságra. Vizsgálatunkban ez egy 65-35%-os megosztottságot mutat a fiatalok javára. Ezzel első hipotézisünk beigazolódott. Összehasonlítottuk a kitöltők válaszait azzal kapcsolatban, hogy hol szeretnék munkát vállalni, illetve, hogy hajlandóak lennének-e külföldön dolgozni. Az eredmények azt bizonyítják, hogy erős összefüggés ($C=0,69$) mutatható ki a külföldi munkavállalás helye és a munkavállalási hajlandóság között. A megkérdezettek közül 129 fő vállalna munkát külföldön, 58 fő nem. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a 129 főből 82-en az Európai Uniót jelölték meg a munkavállalás célállomásának, ami a pozitív válaszok 63%-át teszi ki. Így második hipotézisünk is igaznak bizonyult. A harmadik hipotézis tesztelésénél a Cramer-féle asszociációs együttható értéke mindössze 0,1 lett, így az iskolai végzettség és a külföldön végzett munka típusa között, nagyon gyenge összefüggés mutatható ki. Ezek alapján harmadik hipotézisünket elvetettük, vagyis a külföldön végzett munka nem függ a diplomától. Szintén gyenge összefüggést tapasztaltunk a külföldi munkavállalási hajlandóság és a családi állapot között. Habár párkapcsolatban élők nagyobb arányban vannak jelen a kitöltők között, de ez az arány nem jelentős. Ezzel a negyedik hipotézisünket is elvetettük. Végül utolsó asszociációs elemzésünk alapján megállapítottuk, hogy szignifikáns, szoros összefüggés ($C=0,69$) áll fenn a külföldi munkavállalási hajlandóság és a külföldi tartózkodás között. A legnépszerűbb válasz a 2-5 év közötti tartózkodás volt így az ötödik hipotézisünk megerősítést nyert. Az eredmények további elméleti és gyakorlati problémákat vetnek fel, amelyek tudományos igényű feltárása és megoldása a következő évek feladatait vetíti elénk. A jövőben fontosnak tartjuk a kérdőív kiterjesztését a szomszédos országokra is, amely lehetővé tenné a munkavállalás tapasztalatainak nemzetközi szintű összehasonlítását.

Felhasznált források listája.

1. Központi Statisztikai Hivatal. A háztartások életszínvonala, 2020
2. Központi Statisztikai Hivatal. Helyzetkép, 2022
3. Lakatos J. (2015) Külföldön dolgozó magyarok, Magyarországon dolgozó külföldiek. Statisztikai Szemle, 93. évf. 2. szám
4. Szalai P. (2018) Hiba démonizálni a külföldi munkavállalást. URL: <https://kamaraonline.hu/szalai-piroska-hiba-demonizalni-a-kulfoldi-munkavallalast/>
5. Galasi P. (1982) A munkaerőpiac szerkezete és működése Magyarországon. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
6. Tóthné S. G. (2002) Munkaerőpiaci ismeretek. Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Humán Erőforrás Tanszék
7. Galasi P.– Sík E. (1979) A szegmentált munkaerőpiac elmélete. Közgazdasági Szemle. XXVI. évf. December. 1487–1500.
8. László Gy. (1997) Emberi erőforrás gazdálkodás és munkaerőpiac. Janus Pannonius Egyetemi Kiadó, 36-38.
9. Falus I. – Ollé J. (2008) *Az empirikus kutatások gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
10. Obádovics J. Gy. (2009) Valószínűségszámítás és matematikai statisztika. Scolar Kiadó, Budapest
11. Hunyadi L. – Mundruczó Gy. – Vita L. (2001) Statisztika. Aula Kiadó, Budapest